

ORVOSOK MESÉLIK

Sárgaborsó

Osváth János dr.

Nem mondom, hogy kedvenc étel, de ma már szívesen megeszek egy tányérral, akár leves, akár főzelék formájában. Egy kis olajban pirított hagymával megsuhintva gyerekkori hangulatot idéz fel bennem. 5-6 éves koromban volt alkalmam megismerni, és hosszú időre megutálni. Ez kollektív utálat volt, amiben az ostromlott, majd az ostrom utáni inségtől szenvedő Budapest népe osztozott. A lakosság közös bölcsessége, vagy a hatóságok dicséretes intézkedése folytán a szárazbabból, borsóból és kukoricalisztből hetekre elegendő tartalék állt rendelkezésre. Igazságtalanul elfelejtettük, mennyire hiányzott, amikor már az is elfogyott. és egy ideig tényleg az éhhalál réme fenyegetett. A sárgaborsó e nyomorúságos időszaknak a visszatérítő szimbólumaként kísértett emlékezetünkben. Ha néha az egyetemi menzán, munkahelyi étkezőben megjelent a sárgaborsó, legszívesebben ott hagytam volna, ha olyan lennék, aki ott hagy valamit.

Mintegy negyedszázaddal később egy augusztusi napon történt. A vekker szavára felpattantam, hogy még munkába menet előtt bevásároljak a közeli boltban. Feleségem, Ancsi egyhónapos babánkkal volt otthon. Mikor visszaértem a teli szatyorral, Ancsi fülig érő szájjal mosolyogva fogad az előszobában. Fura szokása volt ez a kényszermosoly, amit akkor produkált, ha valami nagy baj történt.

– Jancsi, állati balhé van Csehszlovákiában! Csapataink bevonultak...!

A rádió máris megismételte talányos szövegét: „A Magyar Távirati Irodát illetékes helyen felhatalmazták az alábbiak közlésére: ... a csehszlovák kormány kérésére a Varsói Szerződés országai ... segítséget nyújtanak a szocialista rendszer védelmére ... magyar fegyveres erők is Csehszlovákia földjére léptek.”

Lázasan kavargó gondolataimban igyekeztem rendet teremteni. Fiatal orvosként tartalékos katona voltam. Hogy pontosan mi van és mi lesz, azt nem tudhattam. Annyi biztos, hogy egy ilyen hírre az emberek pánikszerűen megrohanják a boltokat, és felvásárolják a tartós élelmiszereket. Engem bármelyik percben behívhatnak,

és itt marad a feleségem a gyerekekkel. Szó nélkül sarkon fordultam, visszarohantam a közértbe, elkezdtem pakolni a kosárba lisztet, cukrot, olajat, na és mi kell még? A szemem megakadt a kilós zacskókba csomagolt sárgaborsón. Néhányat bedobáltam a kosárba, már pénzem sem maradt többre, az idő pedig vésszenen rohant, most már biztosan elkésem a kórházból.

–Hát ez mi, megőrültél? – kérdezte Ancsi, de én már húztam a csíkot a troli felé (kocsink még nem volt). Jó negyvenperces késéssel érkeztem meg. Felejthetetlen és kiheverhetetlen főnököm, Á. I. ott állt az orvosi szoba előtt. Félszeg mosollyal készültem a magyarázkodásra, de nem kérdezett semmit. Keskenyre húzott szemmel végig mért, majd szótlánul befordult a szobájába. A dél-előtti vizit után elém tett egy papírt azzal, hogy írjam alá, és vigyem le a személyzetishez. A szöveg és az egész eljárás teljesen szokatlan volt a részéről. Hogy dr. Osváth János a mai napon 40 perc késéssel érkezett a munkahelyre, ezáltal felelőtlen módon súlyosan veszélyeztette a betegellátást stb. Nem használta az írásbeli figyelmeztetés, megrovás kifejezést, büntető szankciót sem helyezett kilátásba. Az egyébként bőbeszédű, teátrális filippikákra hajlamos főnök mindehhez egy árva szót nem fűzött, és nem adott alkalmat, hogy magyarázkodjak. Érthetetlenül igazságtalan volt az eljárása, általában pontosan érkeztem be, késésemnek lehetett volna bármilyen súlyos személyes oka, elvégre egyhónapos csecsemőnk van. Később értettem meg. A 68-as csehszlovákiai bevonulás nulladik órájában egy beosztottja negyven percet késett. És ha valamilyen rendszerellenes megmozdulásba keveredett? Semmit nem lehetett tudni, nem kockáztathatta a látszatát, hogy falaz bármi ilyesminek. Rémes alak tudott lenni, de ezt a húzását megbocsájtom, akkor is, ha az én hátamon csattant.

Az élet ment a szokásos verkli szerint, az új betegeket felvettük, a vizsgálatokat megszerveztük, a távozó pácienseknek zárójelentést írtunk, közben a szovjetek megvetették a lábukat Csehszlovákiában, a demokrácia útjára tévedt prágai vezetőséget felszalámították, a naív remények szertefoszlottak – lásd Wikipédia vagy akármi.

A sárgaborsóra nem lett szükség, valószínűleg ránk rohadt. Feleségem viszont jó kis municiót nyert általa: ha cikizni akart, vagy ép eszemet akarta kétségbe vonni, a sárgaborsó példája kéznél volt.